

KRÁLOVSTVÍ SE ROZDĚLUJE

Původ materiálu

Pfannová Hana

Pořadí v lekci

15

VSTUPNÍ VERŠ

Př 15,1 Přísloví 15:1 Vlídna odpověď odvrací rozhořčení, kdežto slovo, které ubližuje, popouzí k hněvu.

LITURGICKÉ ČTENÍ

1Kr 11,11-13

1. klíčové pojmy, dobově a textové souvislosti:

- **Seznam modlářských kultů** (11,5-10) – podobné seznamy najdeme jen u těch nejzpronevřilejších králů, např. Menaše (2Kr 21,3nn). O mnoho let později se náboženský reformátor Joziáš při své očistě víry Izraele zaměří proti modlám postaveným jeho předchůdcem Menašem a -Šalomounem (2Kr 23,13). Celkové vyústění Šalomounovy vlády vidí tedy biblický vypravěč jako základ budoucích krizí Božího lidu.

- **Hospodinovo varování** – Šalomoun se již nechová jako moudrý, nýbrž jako svévolník. Nedbá na varování Hospodinovo, které zde není zvěstováno prorokem, nýbrž Šalomoun ho slyší bezprostředně, tak jako tomu bylo u moudrých, u učitelů moudrosti běžné.

- **Šekem**, kraličtí Sichem – důležité sídliště a pak město. Abraham u Sichemu postavil Hospodinu oltář (Gn 12,6), město připadlo levitům, tzv. útočištné město (Joz 21,21), zde se Izrael zavázal k plnění smlouvy (Joz 8,30), a Jozue zde dává napomenutí Izraeli (Joz 24,1.25). Do Sichem povolává Roboám zástupce Izraele, aby ho provolali za krále, dochází

však k odtržení 10 kmenů. Jeroboám činí Sichem hlavním městem, později se jím stává Samaří (viz BS-N, s.878)

- **"Jestliže se dnes tomuto lidu projevíš jako služebník"** (12,7). Starci radí Roboámovi, aby se zachoval jako pravý Izraelský král. Pomazaný (Mesiáš) král má mít ohled na ty, kteří jsou na konci jeho zástupu a nedostává se jim již sil. Jeho cesta vzhůru nesmí být posilována útlakem slabých a poddaných. On má být tím, který je posiluje, povzbuzuje a vynáší vzhůru. On má být prvním služebníkem všech.

- **"Můj otec vás obtížil jhem. Já k vašemu jhu ještě přidám"** (12,14). Roboámovo rozhodnutí je v naprostém rozporu s moudrostí, o kterou na počátku své vlády žádal jeho otec Šalomoun. Moudrostí v rozlišování mezi dobrem (tím, co vede k životu a co životu prospívá) a mezi zlem (tím, co život potlačuje a ničí). To, jak se na konci své vlády projevil Šalomoun a co chtěl Roboám ještě utužit, ukazuje opět cestu ze svobody do otroctví. Vysvobození z otroctví, které se vyvedením z domu otroctví Izraelcům dostalo, je promarněno. Opět pouto otrocké služby, nyní však od vlastního krále. Roboám jedná jako farao. Zatvrdí se, odmítá žádost lidu a pouto ještě přitvrdí. Nebere vážně varování. Představa dobrého krále podle Dt 17 a Ž 72 je mu zcela cizí. **ukamenování Adoráma**, dozorce nad nucenými pracemi (12,18n), ukazuje, že vymáhání nucené práce králem a královským dozorcem, považoval Izrael za "přestoupení smlouvy Hospodinovy", náboženský přestupek.

- **prorocké poslání** – Semaiáš vyřizuje shromážděným bojovníkům, že Hospodin si nepřeje občanskou válku. Připravené bojovníky nezarazí nepoměr sil 2:10 (Juda a Benjamin proti zbývajícím deseti kmenům). Zastaví je až prorokovo slovo – rozpad Izraele je rozhodnutí Hospodinovo.

- **varování, které slyšel též Šalomoun** (1K 11,11) z úst Hospodinových, se nyní naplňuje: království se rozpadá. Rozpad království není důsledkem absence osobností či politologicko-strategické chyby, které by se o trochu šikovnější vladař jistě vyvaroval. Rozpad je trestem za to, že ani Šalomounovi nástupci neberou ohled na smlouvu Hospodinovu. Izraelští králové jednají stejně svévolně jako pohanští králové, jejichž slovo se stává aktuálně platným zákonem a zákon Hospodinův je odsunut stranou.

2. úskalí textu:

- nebezpečí, že Šalomounovo selhání zúžíme pouze na jeho vztah k ženám. Jeho pád se rýsuje již ve vztahu k majetku a k vojenské moci (10,26-29). Dosud Šalomoun užíval

bohatství ke prospěchu poddaného lidu (10,5), jak bylo povinností izraelského krále (srv. Jr 22,13-19). Nyní mu jde především o to, aby rozmnožil své bohatství (své poddané sevře tvrdým jhem – 12,4) mj. také k tomu, aby se lépe vyzbrojil proti případnému nepříteli. Dokud byl králem pokoje (Šalomoun – šalom = pokoj, plnost života), knížetem plného života, neměl žádné nepřátele. Nebylo tedy nutné, aby posiloval svoji vojenskou sílu. Pozdější komentátor by podotkl, že Šalomoun jednal především proti Mojžíšovu zákonu (10,28.29 srovnej s Dt 17,16), přestával spoléhat na Hospodina. Proto se přikláněl k jiným bohům, kteří mohli posílit jeho královské a mocenské sebevědomí.

3. Metodické pokyny:

Úkol z obrázku mohou děti opět dělat buď na v úvodu k vyprávění nebo po něm. Pokud ho budou zpracovávat v úvodu, můžete se potom ptát, co by podle nich který rádce na obrázku radil. Příběh potom vyprávíte jako rozřešení otázek. Pokud děti úkol zpracovávají na závěr, mohou navíc možnosti, které objeví, spojit linkou s tou postavou, která je zastávala. Výsledek vám ukáže, zda jste příběh vyprávěli srozumitelně. Pokud chcete nedělní školu propojit s bohoslužbami, vyrobte zvětšenou tabulku z obrázku. Děti ji přinesou do bohoslužeb a vyzvou dospělé, aby hledali, co rozděluje a co spojuje.

4. pomůcky:

Obrázek státní hranice (státní znak), sbírka zákonů, ústava České republiky; obrázek sošek starověkých bohů a bohyň (viz BS-N), obrázek Dalajlámy či buddhistického mnicha; obrázek proroka, Z.Šorm, Flanelograf II. – úloha č. 49.

5. motivační uvedení do příběhu:

- vymohli jste si na někom násilím, aby vám půjčil svou oblíbenou knížku nebo hračku? Zůstali jste kamarády? Bojíte se ho, aby vám to neoplatil?
- zeptejte se dětí, zda jezdí na návštěvy ke svým příbuzným a zda si společně hrají se svými bratranci a sestřenicemi. Připomeňte jim, že Izrael tvořilo 12 kmenů – duchovně spřízněných

a měly držet pohromadě.

Motivace naznačují, že dětský svět i svět dospělých má některé styčné body, kde selháváme podobným způsobem, nejen dospělý člověk, ale i dítě ví velmi dobře, že si něco vymohlo násilně a neprávem nebo že mělo být solidární a nebylo. Nejde o zdůrazňování pokrevní příbuznosti – jde o poměrně častý případ prožívání solidarity nebo selhání dítěte, aniž by se dítě mohlo vymlouvat, že přece s cizími se nemusí bavit. Sociální souřadnice dítěte jsou v určitém věku a v určitých, zejména početných, rodinách určeny příbuzenskými vztahy. Proto je možné tímto příkladem motivovat, i když v pozdějším věku se převážnou část svého života pohybuje mimo oblast příbuzenských vztahů.

6. osnovy vyprávění:

a) poznámky a osnova pro mladší školní věk:

- při vyprávění se soustřed'te se pouze na kap. 12.

- jméno krále Jeroboáma nemusíte této věkové kategorii zmiňovat, mluvte o něm jako o mluvčím Izraele, o Roboámovi zase jako o Šalomounovu synu – děti jméno Roboám a Jeroboám zaměňují. Není zapotřebí zmiňovat Jeroboámův útěk do Egypta a pak znovu jeho návrat, začněte smrtí Šalomounovou a svoláním Izraele do Sichemu.

I. Po Šalomounově smrti celý Izrael volí v Šekemu nového krále a prosí o zmírnění služeb a daní

II. Syn Šalomounův vyslechne radu starších i mladších rádců

III. Syn Šalomounův přikáže zvýšit služby a daně

IV. Zástupci Izraele odmítají tvrdého krále

V. Království se rozpadá na dvě a prorok králi zakazuje rozpoutání války

b) osnova pro starší školní věk: – vyprávějte podle Bible:

I. Šalomoun nerespektuje Hospodinovu smlouvu

II. Hospodin oznamuje soud – rozpad království

III. Šalomoun umírá a celý Izrael volí v Šekemu krále

- IV. Jeroboám mluvčí Izraele
- V. Roboám vyslechne radu starších i mladších rádců
- VI. Zástupci Izraele odmítají nemoudrého krále
- VII. Království se rozpadá na dvě a prorok králi zakazuje rozpoutání války

VYPRÁVĚNÍ

I. ŠALOMOUN POMALU ZAPOMNĚL, CO PÁNU BOHU SLÍBIL

Šalomounovo bohatství se stále rozrůstalo. Postavil si nádherný palác, jeho bohatě ozdobený trůn byl celý obložený ryzím zlatem. Pil a jedl ze zlatých nádob. Pořád za ním přijížděli lidé i z jiných zemí, aby slyšeli jeho moudré řeči. A přinášeli s sebou dary. Zlato, stříbro, koně, zbraně, na co si jen vzpomeneme. Král měl stříbra jako kamení a vzácných cedrů jako planých fíků. Říká se, že kdo má hodně, chce ještě víc. A také se říká, „ten neví, kdy má přestat.“ Něco takového se stalo se Šalomounem.

Ještě horší bylo, že si Šalomoun oblíbil mnoho žen. Nechal si do svého paláce přivádět krásné a vznešené ženy z mnoha cizích národů. Právě z těch národů, o kterých Hospodin řekl: „Nebudete si je brát a ony si nebudou brát vás! Nakloní vaše srdce ke svým bohům!“ Ale stárnoucí Šalomoun ty ženy velmi miloval. Přilnul k nim, měl je za své manželky, staral se o ně, trávil s nimi mnoho času.

Tak se naplnilo, před čím Hospodin varoval. Ženy odvedly Šalomounovo srdce ke svým bohům. Šalomoun s nimi zapomněl, co Hospodinu slíbil. Zapomněl na svoji modlitbu v chrámu. Dokonce těm cizím bohům svých žen stavěl chrámy a oltáře. Zapomněl, že Hospodin je jediný, před kým se člověk může sklánět.

II. HOSPODIN SE ROZHNĚVAL

Pán Bůh se dokáže také hněvat. Může se stát, že je mu odporné to, co člověk dělá. Hospodin viděl, jak jeho Šalomoun, kdysi tak moudrý, teď jako starý muž se zesměšňuje před prázdnými modlami. Rozzlobil se na Šalomouna a přísně mu zakázal chodit za jinými bohy.

Ale Šalomoun jako by neslyšel. Bylo mu to jedno.

Hospodin k němu tedy opět promluvil. A teď už to byl tvrdý rozsudek. „Neposlechl jsi mě. Přestal jsi mi být věrný. Proto se království po tvé smrti rozpadne. Jen kvůli tvému otci Davidovi se to nestane za tvého života. Jeden malý kousek z tvého království nechám tvému synu Rechabeámovi.“

III. NEPOKOJE V KRÁLOVSTVÍ A ŠALOMOUNOVA SMRT

Šalomoun už vládl několik desetiletí. Po dlouhé době klidu se začali objevovat nepřátelé. A také mezi vlastním lidem se začala rozmáhat nespokojenost.

A tu se stalo, že Boží prorok vyhledal jednoho ze Šalomounových služebníků, který se jmenoval Jarobeám, a řekl mu: „Toto praví Hospodin: Šalomounovo království se rozpadne a ty se staneš králem nad deseti pokoleními.“ Šalomoun se o tom dozvěděl a dostal strach. A co dělá člověk, když má strach? Obvykle útočí. Šalomoun chtěl Jarobeáma zabít. Zbavit se ho, jako by tím mohl zrušit prorokovo slovo. Jarobeám se dozvěděl, že král usiluje o jeho život, a utekl do Egypta. Ukrýval se tam až do Šalomounovy smrti.

Po čtyřiceti letech vlády Šalomoun zemřel.

IV. NOVÝ KRÁL RECHABEÁM

Po Šalomounově smrti se měl ujmout vlády jeho syn Rechabeám. Izraelci ho zavolali do Šekemu, aby ho tam ustanovili za krále. Jenže z Egypta se mezitím vrátil Jarobeám a ten se stal mluvčím izraelského lidu. Přišli k Rechabeámovi a žádali ho: „Tvůj otec nás trápil těžkou prací. Ulehči nám a my ti budeme sloužit.“

Rechabeám si vyžádal tři dny na rozmyšlenou. Lidé se rozešli. Rechabeám se potřeboval poradit. To bylo moudré, že nespolehal jen na vlastní rozum. Jenže ono také záleží na tom, s kým se radí. Za kým nejraději jdeme, když si nevíme rady?

Rechabeám se nejprve radil se starými muži, kteří ještě pamatovali Šalomouna v jeho nejlepší době. Ti mu řekli: „Poslechni Jarobeáma. Když lidem ulevíš, když snížíš jejich povinnosti a budeš s nimi jednat laskavě, budou ti rádi sloužit.“ Rechabeámovi se však jejich rada nelíbila. Proč asi? Jako by ani nebyl synem kdysi tak moudrého Šalomouna.

Zašel ještě za mladíky, s kterými vyrůstal. Ti radili pravý opak. „Bud' na ně tvrdý. Ještě jim přidej. Jestli je tvůj otec trestal biči, ty je trestej důtkami. Tak budou mít z tebe strach a ty nad nimi budeš mít moc. To je přece nutné, jestli chceš být jejich králem.“

Třetí den se Izraelci zase shromáždili. Rechabeám řekl, co mu poradili mladíci. Rada starců mu ani nestála za úvahu. „Můj otec byl na vás přísný, já budu ještě přísnější. Můj otec vás trestal biči, já vás budu trestat důtkami.“ Mladík, který ještě nic nedokázal, si myslel, že získá respekt tvrdostí. Ale zmýlil se.

V. IZRAEL ODMÍTÁ SVÉVOLNÉHO KRÁLE

Když Izraelci uslyšeli Rechabeámovu odpověď, vzbouřili se. Tohle přece nemají zapotřebí. Co si o sobě myslí, kdo je, že s námi takhle jedná? A vůbec, proč bychom měli poslouchat krále z pokolení Juda? Jako bychom nemohli najít lepšího krále mezi svými pokoleními? A tak se deset pokolení odtrhlo od Jeruzaléma a odešlo. Rechabeámovi zbylo jen pokolení Juda a Benjamín.

Ještě jednou se Rechabeám pokusil přimět izraelské kmeny k poslušnosti. Ale jak pošetile si počínal! Vyslal za nimi Adoráma, muže, který dozíral na nucené práce! Ale Izraelci ho ukamenovali. A tak Rechabeám, který chtěl vypadat jako tvrdý a rozhodný vládce, musel naskočit do vozu a uprchnout do Jeruzaléma.

VI. KRÁLOVSTVÍ SE ROZPADÁ

Izraelci poslali pro Jarobeáma a ustanovili ho svým králem. Rechabeám mezitím sestavil vojsko a rozhodl se táhnout proti Jarobeámovi. Hrozila občanská válka. Lidé, kteří ještě nedávno patřili do jednoho království, pracovali spolu a žili spolu, náhle stáli proti sobě. To je vždycky velmi zlé.

Když přijde krize, pověří Hospodin svého posla, aby vnesl do lidských zmatků aspoň trochu světla. Tentokrát to byl Šemajáš. Hospodin mu přikázal: „Řekni králi a jeho bojovníkům, ať nebojují proti svým bratřím. Ať se vrátí každý domů. Nemá smysl bojovat. To, co se stalo, stalo se proto, že jsem to já, Hospodin chtěl. Ted' už to nemůžete zvrátit ani žádným násilím.“ Rechabeám poslechl. Lidé odložili zbraně a vrátili se domů.

VII. CO SE STALO?

Z jednoho velikého, bohatého království jsou najednou dvě, která navíc stojí proti sobě. Jak k tomu došlo? Bezprostřední vinu na to má nepochybně nerozumný Rechabeám. Kořeny toho zla však sahají do doby Šalomounovy, který nedbal na smlouvu, kterou s ním Hospodin uzavřel. Jednal podle toho, co se líbilo jemu a jeho ženám. Jeho srdce se odvrátilo od Hospodina. Království, kde na Hospodina nikdo nedbá, se rozpadá.

MODLITBA

Pane Bože, víme, že násilím nic nezmůžeme. A přece někdy, když se něčeho nebo o něco bojíme, máme chuť řešit věci rychle, bez ohledu na ostatní. Zbavuj nás strachu, odvracej naše oči od nás samých k tobě. Osvobozuj nás od spoléhání na vlastní moc, sílu, šikovnost. Děkujeme ti, že nás učíš laskavosti, která je mocnější než boj jednoho proti druhému. Amen

podněty pro rozhovor:

- víte, že kromě chrámu Hospodinova nechal Šalomoun vystavět i chrám Molochovi? Bylo to dobré božstvo? Víte, že v poměrně mnoha náboženských společenstvích docházelo k obětování žen – vdov, mužů – bojovníků, chlapců i dívek? (obětovat = přijít o život)
- znáte nějakou náboženskou sektu, o jejíchž členech se říká, že jsou bezohlední, tvrdí, zlo myslí, vlezlí, že člověka oškubou atd.
- máme napomáhat v šíření jiných náboženství? Znáte nějaké jiné náboženství než křesťanství? (židovství, islám, buddhismus, hinduismus, šintoismus aj.) Slyšeli jste o tom, že se scházejí ke společným konferencím lidé z mnoha různých náboženství? Slyšeli jste, že v Praze se konalo "Fórum 2000" a multináboženské shromáždění v katedrále sv. Víta?
- Nebyli izraelští proroci a kněží moc přísní na modlářské praktiky Izraele a sousedních náboženství? Nebo k tomu měli dobrý důvod?
- znáte nějaké náboženství, které také vede k lásce a pomoci druhým?
- víte, že Abrahamovi požehnal pohan Melchisedech a Abraham neprotestoval?
- víte, že kniha Jonáš vypráví o tom, že pohané dovedou lépe vyznat své viny než někteří zatvrzelí zbožní, kteří věří v Hospodina, a to tedy dnes znamená, že lépe než někteří křesťané

a židé?

- byli křesťané vždy vzorem snášenlivosti?

- proč vznikly hranice mezi státy?

- znáte heslo: v jednotě je síla? Co bylo základem jednoty Božího lidu? – chrám, král, Jeruzalém, společné území, jazyk, truhla smlouvy, Boží přikázání, Boží vyvolení, Hospodinova smlouva?

- znáte legendu o Svatoplukových synech?

- může se rozpadnout stát jen v důsledku nespokojenosti lidí se zvyšováním daní nebo jsou kořeny krizí – tak jako v Izraeli – hlouběji?

- znáte z českých dějin období vnějšího rozkvětu (zakládání měst, kostelů, univerzity)? Bylo to období pokoje?

- znáte někoho, kdo svým psaním, přednáškami, kázáním, divadelními hrami či filmem zabránil alespoň na čas nějaké společenské katastrofě? (antisemitským náladám, pronásledování společensky znevýhodněných, pronásledování nějaké menšiny aj.) Může takovým společenským katastrofám zabránit nějaký zákon, státní ústava, slavnostní vyhlášení lidských práv, práv dítěte, vyhlášení České konfese, přijetí Rudolfova majestátu, přijetí smíru Kutnohorského z r. 1485, aj.)

- víte, kdy se rozpadlo Československo na Českou a Slovenskou republiku ? (K l. lednu 1993.) Má i dnes cenu slavit vznik samostatného Československa 28.října 1918?

Odkaz na pracovní list

[15 Království se rozděluje - st](#)

[15 Království se rozděluje](#)

Odkaz na píseň

[Neskládejte v mocných naději](#)

[Uhni se stranou, ztratíš jen chvíli](#)

[Přijď již, Duchu svatý, přijď k nám](#)

[Není lepší na tom světě nežli Boha ctíti](#)

[Kdo mě z pout mých ven vyvodí](#)

[Kdo na kolenou klečí, vídá dál](#)

Cílová skupina

[Starší školní](#)

[Mladší školní](#)

Katechetické cykly

[Pozvání na cestu Starý zákon 2](#)

Biblický odkaz (kat)

[1 Královská 11,1–13](#)

[1 Královská 12,1–24](#)